

Sekretarz Stanu

DLPK-I.402.6.2020

dot. BPS.DKS.KU.0401.43.2020

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

w odpowiedzi na pismo z dnia 13 października 2020 r., dotyczące opinii do *projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy* (druk senacki nr 227), uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Grupa Senatorów Senatu RP przedstawiła inicjatywę ustawodawczą w zakresie *projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy* (druk senacki nr 227). Projekt zakłada dodanie w art. 215 k.k.w. nowego § 3 regulującego przesłanie przez organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, do dyrektora aresztu śledczego zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie obrońcy z tymczasowo aresztowanym, co ma nastąpić z urzędu i niezwłocznie z chwilą powzięcia informacji o ustanowieniu obrońcy. Ponadto projektowany przepis reguluje również obowiązki organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, w sytuacji ustania stosunku obrończego – wydanie z urzędu zarządzenia o uchyleniu zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie obrońcy z tymczasowo aresztowanym oraz niezwłoczne przesłanie tego zarządzenia do dyrektora aresztu śledczego.

W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano, że celem projektu jest zapewnienie osobie tymczasowo aresztowanej pełnej realizacji prawa do obrony, w tym zniesienie barier o charakterze techniczno-organizacyjnym, w aspekcie realizacji prawa do porozumiewania się z obrońcą podczas nieobecności innych osób. Potrzeba wydania projektowanej regulacji ma swe uzasadnienie także w zwolnieniu organu procesowego z dodatkowych czynności techniczno-organizacyjnych, które łączą się koniecznością każdorazowego rejestrowania

i rozpoznania kolejnego wniosku o zezwolenie na kontakt obrońcy z osobą tymczasowo aresztowaną oraz fizycznego wydania stosownego zarządzenia, w tym jego doręczenia. Ponadto, w ocenie projektodawcy, przyjęcie projektowanych rozwiązań usprawni realizację kontaktu tymczasowo aresztowanego z jego obrońcą.

Odnosząc się do przedstawionej propozycji legislacyjnej należy wskazać, że aktualnie obowiązujące przepisy prawa regulujące kwestie porozumiewania się oskarżonego (podejrzanego) tymczasowo aresztowanego z ustanowionym albo wyznaczonym obrońcą w pełni respektują konstytucyjno-konwencyjne standardy w tej dziedzinie i w żaden sposób nie ograniczają, ani też nie utrudniają realizacji prawa do obrony w kontekście kontaktu tymczasowo aresztowanego z obrońcą.

Potrzeba wielokrotnego wydawania zarządzenia o zgodzie na widzenie tymczasowo aresztowanego z obrońcą przez organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, nie może być postrzegana jako nadmierne ograniczenie prawa tymczasowo aresztowanego do obrony. Wydanie zarządzenia o zgodzie na widzenie nie ingeruje w istotę tego prawa i w istocie stanowi wyraz równowagi między prawem do obrony tymczasowo aresztowanego, a słusznym interesem, czy też dobrem wymiaru sprawiedliwości, mającym na celu zapewnienie sprawnego, efektywnego i niezakłóconego przebiegu postępowania. Tylko organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, ma pełną wiedzę o ustanowionym albo wyznaczonym obrońcy i jego uprawnieniu do kontaktu z tymczasowo aresztowanym na danym etapie postępowania. Wydanie zarządzenia o zgodzie na widzenie obrońcy z tymczasowo aresztowanym stanowi jedyny mechanizm weryfikacji i kontroli przez organ procesowy aktualności istniejącego stosunku obrończego. Również jednostka penitencjarna, w której przebywa tymczasowo aresztowany, musi dysponować aktualną informacją o ustanowieniu albo wyznaczeniu danego obrońcy dla tymczasowo aresztowanego.

Nie można zgodzić się z poglądem, że obecnie prawo tymczasowo aresztowanego do kontaktu z obrońcą jest ograniczone. Realizacja tego prawa wymaga jedynie złożenia wniosku przez obrońcę i wydania zarządzenia o zgodzie na widzenie przez organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje. Uzyskanie zgodny na widzenie to jedynie wymóg formalny, stwierdzający uprawnienie obrońcy do kontakty z tymczasowo aresztowanym, który w żaden sposób nie ogranicza i nie wpływa na realizację prawa do obrony tymczasowo aresztowanego. Prawo do obrony oceniać należy na podstawie przebiegu całego postępowania, z rozważeniem kwestii czy ewentualna niedostępność pewnych środków obrony miała wpływ na treść orzeczenia. W omawianej sytuacji takie ograniczenia

nie zachodzą. Faktycznie bowiem obrona ta – zarówno w sensie materialnym jak i formalnym – jest realizowana i nie ma żadnych przeszkód w kontakcie tymczasowo aresztowanego i jego obrońcy. Uzyskanie przez obrońcę zgody na widzenie od organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, pomimo że wymaga złożenia wniosku i wydania przez organ procesowy zarządzenia, następuje z automatu i nie napotyka barier o charakterze techniczno-organizacyjnym.

Należy także zwrócić uwagę, że projektowane rozwiązanie może prowadzić do sytuacji, gdy stosunek obrończy ustanie, ale informacja o tym nie dotrze jeszcze do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, a tym samym nie będzie miał on wiedzy, że uprzednio wydane zarządzenie o zgodzie na widzenie jest już nieaktualne. Nie można również wykluczyć sytuacji, w której zarządzenie o zgodzie na widzenie nie zostanie przesłane do dyrektora aresztu śledczego przed stawieniem się obrońcy w tej jednostce penitencjarnej celem uzyskania widzenia z tymczasowo aresztowanym.

Wbrew twierdzeniu projektodawcy przedstawiona propozycja legislacyjna w żaden sposób nie zwalnia organu procesowego od wykonywania czynności organizacyjnych. Wręcz przeciwnie to na nim będzie ciążył permanentny obowiązek kontroli w tym względzie w celu podjęcia stosownych czynności. Cały ciężar działania w tym zakresie zostaje przeniesiony na organ procesowy i jednostkę penitencjarną, przy równoczesnym zwolnieniu obrońcy od wykazania jakiegokolwiek inicjatywy w zakresie uzyskania zarządzenia o zgodzie na widzenie z tymczasowo aresztowanym.

Przedstawiając szczegółowe uwagi do projektowanego brzmienia art. 215 § 3 k.k.w. podnieść należy, że przepis ten nie zakłada obowiązku wydania przez organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, zarządzenia o zgodzie na widzenie obrońcy z tymczasowo aresztowanym (projekt odnosi się jedynie do obowiązku przesłania takiego zarządzenia dyrektorowi aresztu śledczego), a ponadto w projektowanym przepisie nie uwzględniono sytuacji, gdy tymczasowo aresztowany ma wyznaczonego obrońcę z urzędu (projekt odnosi się jedynie do obrońcy ustanowionego).

Nie można także zgodzić się z projektodawcą, że zmiana stanu prawnego nie uniemożliwi w postępowaniu przygotowawczym realizacji przez prokuratora zastrzeżenia wskazanego w art. 73 § 2 k.p.k., albowiem będzie to mogło być uczynione w razie potrzeby przy wydaniu zarządzenia. W okresie 14 dni, o których mowa w art. 73 § 2 k.p.k. w zw. z art. 73 § 4 k.p.k., po wydaniu zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie obrońcy z tymczasowo aresztowanym, może dojść do zmiany okoliczności, które uzasadnią będą wprowadzenie przewidzianych w tym przepisie ograniczeń.

Mając powyższe na uwadze Minister Sprawiedliwości negatywnie opiniuje inicjatywę legislacyjną zawartą w druku senackim nr 227.

Z poważaniem

Marcin Warchoł

/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Pan Łukasz Schreiber – Minister Członek Rady Ministrów Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (dot. DSP.WPP.4823.9.37.2020.ML)